

Riigihanke alusdokumendi lisa 1

Riigihanke “Analüüside ja uuringute läbiviimise ning prototüüpide ja pilootide loomise raamleping” tehniline kirjeldus

Sisukord

I Raamlepingu eseme tehniline kirjeldus	1
II Tellitavate tööde maht ja jaotus valdkondade vahel.....	2
III Valdkondade tutvustus.....	4
IV Teadus- ja arendustegevuse põhialuste järgimine.....	11

I Raamlepingu eseme tehniline kirjeldus

Antud raamlepingu alusel soovib hankija tellida reaalamajanduse (RTE), EL ühtse digivärava ehk Single Digital Gateway (SDG), Eesti.ee ettevõtjale digivärava ja elusündmuste valdkondades erinevate analüüside, uuringute, prototüüpide ja pilootide loomise töid. Kavandatud tellitavad teenused on täpsemalt:

- 1) äri-, õigus- ja eelanalüüsid, mh ka kasutatavuse analüüsid ja testimised;
- 2) uuringud;
- 3) prototüüpide loomine ja testimine;
- 4) pilootide loomine ja testimine.

Raamlepingu kehtivusaja perioodil tellitavad teenused ei ole üksikasjalikult ette antud, sest tööde täpset mahtu või nende jaotumist erinevate teemade vahel ei ole võimalik käesoleva hanke väljakuulutamisel ette teada.

Mõisted

Ärianalüüsi alla peab hankija silmas arendusprojekti vajalikkuse kaardistamise protsessi, mille eesmärgiks on leida selged ärilised eesmärgid, mille täitmiseks projekt käivitatakse. Ärianalüüsi käigus prioriseeritakse projekti eesmärgid ja tegevused lähtuvalt asjakohastest kriteeriumidest nagu alternatiivsete lahenduste analüüs, nende realiseerimise kulu ja potentsiaalne tulu, mõju asutuse tegelikele protsessidele, majanduslik mõju vm. Ärianalüüsi tulemusena on olemas põhjendused projekti käivitamiseks, vajadusel parima võimaliku lahenduse ettepanek, kulu-tulu analüüs ning soovitava süsteemi eesmärk, vajalikud kirjeldused ja ulatus, optimaalne tegevuste teekaart.

Õigusanalüüsi all peab hankija silmas kehtiva õigusliku olukorra või selle muudatusvajaduste analüüsi.

Eelanalüüsi all peab hankija silmas vajadust kirjeldada loodavat teenust ja selle tarbeks arendatavat infosüsteemi, sh kasutaja vaatepunktist. Eelanalüüsi käigus kaardistatakse arendatava infosüsteemi või mitme koostoimevõimelise infosüsteemi ulatus ja ootused sellele (sh funktsionaalsed ja mittefunktsionaalsetele nõuded). Samuti käsitletakse põhilisemaid teenuse osutamise äriprotsesse nii hetkeolukorra kui ka tuleviku vaatest ning kirjeldatakse, kuidas jõuda hetkeolukorrast tulevikuvisionini. Eelanalüüsi tulemina valmib kirjeldus tarkvarast (või mitmest koostoimevõimelisest tarkvarast) ning teekaart/plaan arendusprojekti elluviimiseks, lisaks esialgne arendustööde teostamise tehniline kirjeldus.

Kasutatavuse analüüside ja testimiste tegemisel hinnatakse infosüsteemi õpitavust, intuiitsust, kasutamise efektiivsust ja sujuvust. Analüüsi ja testimise eesmärgiks on leida süsteemi parandamist vajavaid kohti, mille muutmisel saavutatakse parem kasutajamugavus, tõstetakse kasutamise efektiivsust, vähendatakse süsteemi kasutamisel tekkivaid vigu. Kasutatavuse testimisel on otstarbekas testimine läbi viia teenuse tegelike lõppkasutajatega, et saada võimalikult usaldusväärne tagasiside süsteemi parandamiseks.

Uuringute all peab hankija silmas rakendus- ja alusuuringuid:

- 1) alusuuring on teoreetiline või eksperimentaalne uuring uute teadmiste saamiseks nähtuse või sündmuse põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks saadud teadmiste kohest rakendamist;
- 2) rakendusuuring on saadud teadmiste kohene praktiline rakendamine ehk uuring uute teadmiste saamiseks eesmärgiga rakendada saadud teadmisi suhteliselt lühikese aja jooksul.

Prototüüp on kontseptsiooni või protsessi testimiseks ehitatud esialgne proovitoode, mudel või versioon. Prototüüp võib funktsioneerida ka esemena, mida saab kopeerida või millest saab õppida. Prototüübi loomise järgselt viiakse läbi töö eesmärgi saavutamiseks vajalikud mahus testimised.

Pilootide all peab hankija silmas näidisprojekte, näidisrakendusi ja katseprojekte. Piloodi loomise järgselt viiakse läbi töö eesmärgi saavutamiseks vajalikud mahus testimised.

II Tellitavate tööde maht ja jaotus valdkondade vahel

Raamlepingu kehtivusaja jooksul plaanib hankija tellida reaalamajanduse (RTE), EL ühtse digivärava ehk Single Digital Gateway (SDG), Eesti.ee ettevõtjale digivärava ja elusündmuste valdkondades suuremas mahus nii analüüsi ja uuringuid kui ka prototüüpe ning pilootide, eeldatavalt moodustab analüüside ja uuringute osa 70% kogu tööde rahalisest mahust. Analüüsides

moodustab suurema rahalise mahu äri- ja eelanalüüside tellimine, eeldatavalt 60%; uuringute mahuks hindame 30% tellitavate tööde kogumahust ning väiksemas mahus õigusanalüüside tellimist.

Tellitavate tööde hinnanguline jaotus valdkondade kaupa

Reaalajamajanduse (RTE) valdkonnas tellitavate tööde kogumaht kogu raamlepingu kehtivusaja jooksul on eeldatavalt 5 miljonit eurot. Plaanitud tellitavate tööde mahust moodustavad suurema osa eel- ja ärianalüüsid, eeldatavalt 60%, vähesel määral õigusanalüüsid (5%). Uuringute plaanitud maht on 20% kogu tööde mahust. Prototüüpe ja piloote on plaanis tellida vähesel määral, eeldatavalt 15%.

EL ühtse digivärava ehk Single Digital Gateway (SDG) ehk uuenenud Your Europe portaali¹ valdkonnas tellitavate tööde kogumaht kogu raamlepingu kehtivusaja jooksul on eeldatavalt 2 miljonit eurot. Planeeritud tööd moodustavad suurema osa analüüsid ja uuringud, mis sisaldavad kombinatsioone järgnevatest punktidest:

- 1) hetkeolukorra analüüs, sh probleemid ja takistused;
- 2) alternatiivide analüüs koos parima tulevikulahenduse väljatöötamisega;
- 3) prototüübi/piloodi väljatöötamine;
- 4) tehniliseks arenduseks vajalike muudatuste kirjelduste koostamine.

Lisaks on plaanis tellida vähesel määral ka õigusanalüüse, et tuvastada projekti rakendamisega seotud õiguslikud probleemid ja vajalikud muudatused.

Eesti.ee ettevõtjale digivärava valdkonnas tellitavate tööde kogumaht kogu raamlepingu kehtivusaja jooksul on eeldatavalt 3 miljonit eurot. Tellitakse peamiselt analüüse ja uuringuid, mis hõlmavad üldjuhul endas järgmist:

- 1) praeguse olukorra kirjelduse koostamine;
- 2) tulevikulahenduse väljatöötamine;
- 3) prototüübi/piloodi loomine;
- 4) tulevikulahenduse teostamiseks vajalike tööde kirjelduse koostamine;
- 5) õigusanalüüs.

Elusündmusteenuste (ST) valdkonnas tellitavate tööde kogumaht kogu raamlepingu kehtivusaja jooksul on eeldatavalt 1 700 000 eurot ning eeldatav jaotus:

- 1) äri- ja eelanalüüsid 50%;
- 2) õigusanalüüs 10%;

¹ Digiväravat kirjeldatakse ja tutvustatakse üldsusele nime „Your Europe“ all. Käesoleva hankedokumentatsioonis viidatakse selguse huvides sellele kui *Single Digital Gateway* (SDG) või EL ühtne digivärv.

- 3) valdkondadega (ST) seotud uuringud 20%;
- 4) prototüüpide ja pilootide loomine 20%.

III Valdkondade tutvustus

RTE

Reaalajamajandus (RTE) tegeleb ettevõtlusandmetega ja edendab reaalses tekkivate majandustehingute, -toimingute ning andmete kasutuselevõttu digitaalselt ja automatiseeritult. RTE rakendamise põhieesmärgiks on viia ettevõtluskeskkonnas ja suhtluses riigiga ellu struktuurne muudatus, et ettevõtete haldamise ja majandamise tegevused muutuks taustal toimivateks tegevusteks vähendades märkimisväärselt ettevõtjate halduskoormust ja tõstes seeläbi kaude tootlikkust.

Ärilisest vaatest on reaalajamajandus ökosüsteem äriprotsesside ja aruandluskohustuse automatiseerimiseks ja digitaliseerimiseks minnes ettevõtjate ja riigi vahelises suhtluses üle reaalses andmevahetusele läbi uuenduslike teenuste ja lahenduste. Reaalajamajanduse edendamine täidab mitmeid eesmärke:

- a) tagab kiire andmevahetuse asutuste vahel ja hoiab andmed ajakohastena;
- b) loob ühtsed semantilised andmevahetusmudelid ja -standardid, aitab andmeid ühtemoodi mõista;
- c) võimaldab operatiivselt andmeid vahetada süsteemide vahel, sh piiriülel kui on rahvusvahelised kokkulepped;
- d) aitab säästa aastas *ca* 200 mln eurot ja hinnanguliselt *ca* 14 mln töötundi eelkõige korduvate protsesside, manuaalse andmesisestuse ja kontrolltoimingute pealt ning võimaldades vabanevat ressursi rakendada ettevõtjate põhitegevuseks.

Reaalajamajanduse visiooni eesmärgiks on aastaks 2027 luua tehnilised ja regulatiivsed võimalused, et tõsta ettevõtlusandmete kvaliteeti ja kättesaadavust ning võimaldada nende digitaalset ja automaatset vahetamist erinevate osapoolte vahelises suhtluses läbi andmete semantilise analüüsi, struktureerimise ja standardiseerimise ning sobivate andmevahetuskanalite kasutamise.

Visiooni elluviimine aitab saavutada Vabariigi Valitsuse eesmärki vähendada ettevõtjate halduskoormust ja bürokraatiat ning rakendada andmete kogumisel ühekordse andmete esitamise ja masinloetava ristikasutatavuse põhimõtet aidates saavutada „Reaalajamajanduse visioonis 2020–2027“ toodud alameesmärke.

Reaalajamajanduse teemadeks on näiteks e-arve, e-kviitung, andmepõhine aruandlus, e-veoseleht.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on RTE teadus- ja arendustegevustes seadnud eesmärgiks uuenduslike digilahenduste, liidestuste ja teenuste rakendusuuringud ja eksperimentaalarendused koos analüüsi, meetodika loomise ja testimisega, mille kasutusele

võtmise järgselt on ettevõtjal rohkem aega tegeleda tootlikkuse tõstmise ja uute teenuste ning toodete väljatöötamisega.

Alusmaterjalid:

- „Reaalajamajanduse visioon ja tööplaan 2022-2027“²;
- „Reaalajamajanduse alused ja rakendusvõimalused“³;
- „Reaalajamajanduse majandusliku mõju uuring“⁴;
- „Andmepõhise aruandluse mudel ja teekaart“⁵.
- „E-arvete kasutamise uuring“⁶.

2022. a plaanitavate tööde teemad:

- 1) Andmepõhise aruandluse ärianalüüsid ja piloot/prototüüp (sh äriregistri, ettevõtjaportaali, statistikatööde ja/või RIHA arendustega seotud ärianalüüsid ja piloodid/prototüübid);
- 2) Aruandlusandmete vastuvõtuvõimekuse universaalse mooduli loomine riigiasutustele;
- 3) Andmepõhise aruandluse ja XBRL GL standardi vaates EMTA infosüsteemide ärianalüüs;
- 4) Riigiregistritest masinloetavate andmete väljastamiseks erinevate tekkondade analüüs ja parima mudeli väljatöötamine (sh nõusolekuteenuse osa) koos õigusanalüüsiga;
- 5) E-kviitungi teenuse ja standardi kasutusele võtmiseks vajalik õigusanalüüs;
- 6) E-kviitungi EL standardi kasutusele võtmise analüüs ja prototüüp;
- 7) E-veoselehe osas analüüs koos õigusanalüüsiga eFTI rakendamiseks;
- 8) Toodete ja teenuste standardiseerimiseks rakendusuuringu teenusemudeli loomiseks ühe sektori näitel;
- 9) Know Your Customer ehk KYC valdkonnas prototüübi loomine.

EL ühtne digivärv (Single Digital Gateway, SDG)

Euroopa Liit (EL) on võtnud eesmärgiks muuta EL-sisene asjaajamine kodanikele ja ettevõtjatele palju lihtsamaks. Selle visiooni ellu viimiseks on Your Europe portaali täiendatud.

Your Europe portaal on Euroopa ühtne digivärv (SDG ehk Single Digital Gateway) – lihtne, kiire ning ühine info ja teenuste juurdepääsupunkt Euroopa Liidu kodanikele ja ettevõtetele, kes soovivad elada või tegutseda mõnes teises Euroopa riigis. Selleks, et Your Europe päriselt aitaks ELi kodanikel asju väljaspool koduriiki ajada, töötab Euroopa Liit välja lahendust, mis tagaks ligipääsu teenustele ning informatsioonile, kuidas neid kasutada, liikmesriikide emakeeltes ja inglise keeles.

Kokkuvõtvalt SDG (Single Digital Gateway) ehk Euroopa Liidu ühtse digivärava (ametlikult Your Europe) eesmärk on võimaldada kodanikel ja ettevõtjatel saada kogu Euroopa Liidu siseturu

² https://www.mkm.ee/sites/default/files/reaalajamajanduse_vision_2020-2027_kaskkiri.pdf

³ https://www.mkm.ee/sites/default/files/taltech_rte_lopparuanne_ee.pdf

⁴ https://www.mkm.ee/sites/default/files/reaalajamajanduse_majandusliku_moju_uuringu_lopparuanne.pdf

⁵ <https://mkm.ee/et/eesmargid-tegevused/reaalajamajandus/kasulikud-dokumendid>

⁶ <https://realtimereconomy.ee/e-arvete-kasutamise-uuring>

ulatuses teenuseid piiriüleselt, veebipõhiselt ning alates aastast 2023 kasutades andmete ühekordse küsimise põhimõtet (nn OOP ehk *once only principle*). Selleks, et teenuseid veebipõhiselt tarbida luuakse tehniline süsteem tõendite (andmete ja dokumentide) jagamiseks. Digivärvavas on 3 liiki teenuseid: infoteenused, e-teenused ning abi- ja probleemilahendamise teenused. Infoteenused on riigiportaalis eesti.ee. Kui SDG portaali edasiarendused saavad valmis, siis saab piiriüleselt ja veebist esitada näiteks esialgse avalduse riiklikku kõrgkooli astumiseks, registreerida aadressi muutuse, teavitada majandustegevusest ning taotleda majandustegevusega seotud lubasid.

Hetkel kehtiv nimekiri e-teenustest ning abi- ja probleemilahendamise teenustest on raamlepingu eseme tehnilise kirjelduse lisas 1.

Kuna projektis on palju e-teenuseid ja teenuse omanikud on erinevates Eesti ministeeriumites ja nende hallatavates asutustes, siis tellitavate tööde jaoks võib olla vajalik teha koostööd mitmete erinevate ministeeriumite ja asutustega, sh riigi IT-majadega.

Numbrates:

- a) Teabevaldkonnad, mis on olulised kodanikele ja ettevõtjatele (EL määruse 2018/1724 lisa I):
 - 48 valdkonda kodanikele;
 - 46 valdkonda ettevõtjatele.
- b) Veebipõhised teenused (EL määruse 2018/1724 lisa II) - hetkel 21 kategooriat teenustest, milles on üks kategooria ka Eestis olemasolevad majandustegevuse load ja teated. Lisaks tuleb tehnilise süsteemi puhul arvestada teenuste kategoorias ka 4 direktiiviga:
 - Direktiiv 2014/24/EL – Riigihangete direktiivi menetlused;
 - Direktiiv 2014/25/EL – Vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid reguleeriva direktiivi menetlused;
 - Direktiiv 2005/36/EÜ – Kutsekvalifikatsiooni tunnustamise direktiivi menetlused ja
 - Direktiiv 2006/123/EÜ – Teenuste direktiivi menetlused.
- c) Abi- ja probleemilahendusteelused (EL määruse 2018/1724 lisa III) - kohustuslikke hetkel 7.

Lisainformatsiooni projekti kohta leiab:

- Projekti aluseks on Euroopa Liidu määrus 2018/1724 (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32018R1724>);
- Komisjoni rakendusmäärus 2020/1121 (statistika kohta): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020R1121&from=EN>;
- Komisjoni rakendusmäärus tehnilise süsteemi kohta (plaanitav õigusakt);
- Avalikult kättesaadavad juhised ja dokumendid: https://ec.europa.eu/growth/single-digital-gateway-requirements_en;
- Komisjoni poolne tutvustus: https://ec.europa.eu/growth/single-market/single-digital-gateway_en;
- Tutvustav video: <https://www.youtube.com/watch?v=Znkoz0-P3sc>;

- Ühekordse küsimise põhimõtte (nn OOP ehk once only principle) kohta info: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/Once+Only+Principle>;
- Iga minikonkurssi juurde lisanduvad viited vajalikule dokumentatsioonile, mis puudutavad konkreetset tellitavat tööd.

Eesti.ee ettevõtjale digivärv

Eesti.ee ettevõtjale digivärv on ettevõtja vajadusi ja ärisündmuse arvestav teenusvärv, mis annab ühest kohast ligipääsu erinevate asutuste osutatavatele avalikele teenustele ja tervikliku ülevaate ettevõtluskeskkonda puudutavast infost kõikidele tegutsevatele ettevõtjatele või ettevõtlusega alustajatele.

Eesti.ee ettevõtjale digivärv võimaldab muuta ettevõtjale suunatud digiteenused, info ja asjaajamise avaliku sektoriga kättesaadavaks tervikteenusena „ühest aknast“. Lisaks teenuste koondamisele ühte keskkonda ja nende sündmuspõhisele pakkumisele vastavalt ettevõtte elukaarele, on plaanis koostöös teenuseid pakkuvate asutustega analüüsida viise, kuidas olemasolevaid teenuseid enne liidestamist lihtsustada ja parendada, et tagatud oleksid kliendikesksed, vajaduspõhised ja võimalusel proaktiivsed digiteenused vastavalt ettevõtte näitajatele ja vajadustele.

Taustinfo:

- Majanduslikult aktiivseid ettevõtteid (siinkohal füüsilisest isikust ettevõtjaid ja äriühinguid) oli Statistikaameti andmetel 2020. aastal 137 980. Ettevõtetele avalikke teenuseid osutavaid asutusi koos kohalike omavalitsustega on ca 156, sh osutavad teenuseid ka sihtasutused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud jt. Erinevaid riigi poolt pakutavaid teenuskeskkondi asutuste teenuste tarbimiseks on vähemalt 36. Ettevõtjate halduskoormus riigi seatud nõuete täitmiseks on analüüsides põhjal kõrge. Puudub ühtne ja terviklik ülevaade riigis pakutavatest avalikest teenustest, info on sageli raskesti leitav ning mõnikord ka vananenud.
- 2020. aastal valmis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi tellimisel analüüs „Ettevõtjate jaoks ühtse veebipõhise kontaktpunkti visioon“⁷, et selgitada, kuidas koondada ettevõtjate jaoks usaldusväärset info ja avalikud teenused ühte keskkonda, et ettevõtjal oleks lihtne ja mugav avaliku sektoriga suhelda. Visioonianalüüsi käigus koostati ettevõtja ühtse veebipõhise kontaktpunkti tulevikuvaade koos arendus- ja tegevusplaanide (teekaart), ettevõtjate sündmusteenuste⁸ arendamise analüüsi ning kontaktpunkti

⁷ „Ettevõtjate jaoks ühtse veebipõhise kontaktpunkti visioon“ (2020) aruanne, <https://pilv.mkm.ee/s/ZRQQB89TRJZjiYn>

⁸ Sündmusteenus on otsene avalik teenus, mida mitu asutust osutab ühiselt, et isik saaks täita kõik kohustused ja kasutada kõiki õigusi, mis talle tekivad ühe sündmuse või olukorra tõttu. Sündmusteenus koondab mitu sama sündmusega seotud teenust (edaspidi osateenus) kasutajale üheks teenuseks. Allikas: VV määrus nr 88 „Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused“ § 2 lg 4

prototüübiga⁹. Tehnoloogilise platvormina osutus sobivaks olemasolev riigiportaal eesti.ee ning veebipõhise kontaktpunkti nimeks saab edaspidi „eesti.ee ettevõtjale“.

- Visioonianalüüsi jätkuprojektina viidi Riigi Infosüsteemi Ameti juhtimisel läbi „Ettevõtjate ühtse kontaktpunkti infotehnoloogilise arhitektuuri analüüs“. Selle eesmärk oli leida visioonianalüüsis väljapakutule riigiportaalis realiseerimiseks jätkusuutlikud ning skaleeritavad tehnoloogilised lahendused, eelkõige nõuded ettevõtjate veebipõhise platvormi IT-arhitektuurile, välja valida nende realiseerimiseks sobivad tehnoloogiad ning kirjeldada avaliku ja erasektori liidestamise nõuded. Valminud on uue ettevõtjate ühtse kontaktpunkti arhitektuurianalüüs ja prototüüp. Analüüsiga tuuakse välja tehnilised võimalused, kuidas uusi tehnoloogiliselt innovaatilisi ja asjakohaseid tööriistu võtta kasutusele sündmusteenuste rakendamiseks ja kogutud andmete paremaks kasutamiseks.
- Riigi Infosüsteemi Ameti tellimisel koostati „Pääsuhalduste analüüs“, mille tulemusena selgitati välja ettevõtjaid puudutavate avalike asutuste süsteemide üleselt volituste, rollide ja pääsuõiguste jagamise ja haldamise hetkeolukord ning võimalikud tulevikulahendused ja valmis sellest lähtuv prototüüp eesti.ee keskkonnas.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tellis 2021. aastal analüüsi „Ettevõtete tähtajaliste kohustuste ja nendest eesti.ee keskkonnas teavitamise analüüs“, mille eesmärgiks on töötada välja lahendus, mis võimaldab ettevõtjatel eesti.ee ettevõtjale keskkonnas saada ülevaade tema ettevõttele avaliku sektori asutuste poolt seatud tähtajalistest kohustustest, sh eelkõige aruandluskohustusest ning kohustustega seotud olulisest infost nagu tähtaeg, kohustuse täitmiseks vajalikud tegevused ja kohustuse täitmise hetkeseis, ning suunduda keskkonna kaudu kohustusi täitma. Töö valmib 2022. aastal.
- Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tellis 2021. aastal analüüsi „Ettevõtte finantseerimise ärisündmuse analüüs“, mille eesmärgiks on töötada välja tulevikulahendus, mis võimaldab ettevõtjal eesti.ee ettevõtjale keskkonnas saada ülevaade tema ettevõttele avaliku sektori asutuste poolt pakutavatest finantseerimisvõimalustest ning suunduda keskkonna kaudu neid taotlema, samuti jälgida menetluste hetkeseisu ja saada ülevaade kaasnevatest tegevustest/kohustustest ning muust olulisest infost (nt tähtaegadest). Töö valmib 2022. aastal.
- Riigi Infosüsteemi Amet plaanib 2022. aastaks luua ettevõtja töölaua minimaalselt toimiva lahenduse eesti.ee ettevõtjale keskkonnas ning kasutajakogemuse analüüsi.

Alusmaterjalid:

Tööde teostamisel tuleb lähtuda järgmistest analüüsi ja strateegia dokumentidest (täieneb jooksvalt):

- „Ettevõtjate jaoks ühtse veebipõhise kontaktpunkti visioon“¹⁰;

⁹ „Ettevõtjate jaoks ühtse veebipõhise kontaktpunkti visioon“ (2020) töö raames tehtud prototüüp, <https://www.figma.com/proto/UALR0xh40zR3SJgEqZOGhF/Proto-Ettev%C3%B5tjate-kontaktpunkt?node-id=2280%3A139971&scaling=min-zoom>

¹⁰ <https://pilv.mkm.ee/s/ZROQB89TRJZjiYn>

- „Ettevõtjate ühtse kontaktpunkti infotehnoloogilise arhitektuuri analüüs“¹¹;
- „Päasuhalduste analüüs“¹²;
- „Sündmusteenuste analüüs“¹³;
- „Sündmusteenuste teostatavuse analüüs töötu olemise sündmusteenuse näitel“¹⁴;
- koosvõime raamistik¹⁵;
- iseteeninduskeskkondade raamistik¹⁶;
- kasutatavuse (kvaliteedi) mõõtmise raamistik¹⁷;
- Teenuste korraldamise ja teabehalduse alused¹⁸;
- Next generation digital government architecture (Uue generatsiooni digiriigi arhitektuur)¹⁹;
- Bürokratt: digiriigi järgmine arengutase e-Eestis²⁰.

Arendusettepanekute tegemisel tuleb lähtuda Eestis olemasolevast X-tee andmevahetusplatvormist ning olemasolevatest riigi andmekogudest.

Võimalikud teemad, millega seotud töid raamlepingu raames tellitakse:

- Töötajatega seotud toimingud – töötajatega seotud enimkasutatavate teenuste info kuvamine ettevõtja digiväravas ja teenusele suunamine.
- Ettevõtte (sh filiaali) asutamine – ettevõtte loomisega seotud peamiste teenuste info kuvamine ettevõtja digiväravas ja teenusele suunamine.
- Äritegevuseks loa taotlemine või teate esitamine – erinõuetega tegevusala jaoks teate esitamise ja tegevusloa taotluse esitamisega seotud teenuste info kuvamine ettevõtja digiväravas ja teenusele suunamine.

¹¹ Aruanne <https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/riigiportaal/ettevotjate-uhitse-kontaktpunkti-it-arhitektuuri-analuus.pdf> ja liidestamisjuhendid: <https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/riigiportaal/liidestamisjuhend-lihtne-link.pdf>, <https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/riigiportaal/liidestamisjuhend-suvalink.pdf>, <https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/riigiportaal/liidestamisjuhend-vormilahendus.pdf>, <https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/riigiportaal/liidestamisjuhend-domeeni-jagamine.pdf>, <https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/riigiportaal/liidestamisjuhend-microfrontend.pdf>

¹² Aruande failid: https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/hetkeolukorra_kaardistus_ja_analuus.pdf, https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/tulevikulahenduse_kirjeldus.pdf, https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/tulevikulahenduse_arhitektuur.pdf, https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/kasutuslugude_ja_prototuubi_kirjeldus.pdf, https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/oiguslik_analuus.pdf, <https://www.ria.ee/sites/default/files/content-editors/riskianaluus.pdf>; prototüüp https://www.ria.ee/sites/default/files/paasuhalduse_prototuup_brauseris_vaadeldav.zip

¹³ <https://pilv.mkm.ee/s/CuhCINW3wIGlhLM>

¹⁴ <https://pilv.mkm.ee/s/iYs2fAcsyPsx7a4>

¹⁵ https://www.mkm.ee/sites/default/files/riigi_it_koosvoime_raamistik.pdf

¹⁶ https://www.mkm.ee/sites/default/files/iseteeninduskeskkondade_raamistik.pdf

¹⁷ https://www.mkm.ee/sites/default/files/kasutatavuse_moodikute_susteem_final_november_2014.pdf

¹⁸ <https://www.riigiteataja.ee/akt/131052017007?leiaKehtiv>

¹⁹ <https://pilv.mkm.ee/s/XRmQCEn8xuvvm7J2>

²⁰ <https://www.kratid.ee/burokratt>

- Äritegevusega seotud lisategevused – äritegevust toetavate teenuste info kuvamine ettevõtja digivärvavas ja teenusele suunamine (nt otsingud dokumendiregistritest, üldise nõustamisteenuse osutamine).
- Eksport – välisriikidesse äri laiendamise seotud teenuste info kuvamine ettevõtja digivärvavas ja teenusele suunamine.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on ka eesti.ee ettevõtjale digivärvava projektis seadnud eesmärgiks uuringute ning eksperimentaalarenduste puhul järgida teadus- ja arendustegevuse põhitingimusi²¹. Eesti.ee ettevõtjale digivärvava loomise eelduseks on ettevõtjatele suunatud avalike teenuste uudse sündmusteenuste lahenduste meetodika väljatöötamine ning kontaktpunkti kui terviku toimimise tehnoloogia põhiprintsiipide väljaselgitamine ja tehnoloogilise kontseptsiooni sõnastamine. Kontaktpunkti toimimiseks vajalike protsesside ja tehnoloogiate kasutusele võtmiseks on vaja täiendavalt selgitada nii tehnoloogia kui ka uuendusliku sündmusteenuste meetodika toimimist asjakohastes tingimustes, sh töökeskkonnas.

Elusündmusteenused

Elusündmusteenuste arendamise eesmärk on muuta avalike teenuste tarbimine kodaniku elusündmustest lähtuvaks ning võimalusel täielikult automaatseteks. Eesmärki toetavateks tegevusteks on asutuste koostöövõimekuse ning ühise teenusepakkumise võimekuse tõstmine. Teisalt toetab eesmärki kesksete ning asutustepõhiste infosüsteemide arendamine, mis proaktiivseid ja automaatseid digiteenuseid võimaldavad.

Elusündmuseks kodaniku elus on näiteks lapse sünd või abiellumine, kus mõlema sündmusega on seotud mitmed avalikud teenused, millest enamuse tarbimiseks tuleb kodanikul ise initsiatiivi üles näidata, kuigi andmed nende sündmuste toimimise kohta on riigil suurel määral olemas. Samal ajal ei vaatle avalikke teenuseid pakkuvad asutused neid elusündmuseid mitte kodaniku perspektiivist, terviklikuna, vaid enda asutuse perspektiivist. Eelnevalt tulenevalt on teenuseteekonnad killustunud, teenuste kvaliteet asutuste üleselt erineva kvaliteedi ning loogikata, mis paratamatult kulutab nii kodanike aega kui ka asutuste haldusressurssi.

Elusündmuspõhiste (sh proaktiivsete) teenuste realiseerimine eeldab avalike teenuste tänase pakkumismudeli ümbermõtestamist kodanikust lähtuvalt. Kasutajasõbralike teenuste, mis on olemas just siis, kui nende järele vajadus kerkib, väljatöötamine nõuab oskuslikku kasutajauuringute ning teenusedisaini rakendamist. Tekkinud teadmisele tuleb pidevalt vastata võimalike lahendustega ning seejärel neid lahendusi prototüüpida, testida ning kohandada. Lisaks nõuab elusündmuspõhiste teenuste realiseerimine ulatuslikku andmete ristikasutamist teenuseid pakkuvate asutuste sees ning vahel. Seega on pakkuja meeskonna väljakutseks olla võimeline tasakaalustama kasutajauuringutest lähtunud vajaduste ning disaini käigus tekkinud

²¹ „Frascati käsiraamat. Teadusuuringuid ja eksperimentaalarendust käsitlevate andmete kogumise ja esitamise suunised“ (2015), 2. peatükk „Teadus- ja arendustegevust kirjeldavad mõisted ja määratlused“, https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2016/11/FrascatiManual2015_2ptk.pdf

lahendusideede teostatavust teenuseid pakkuvate asutuste tehnoloogilise võimekusega. Avalike teenuste pakkumine lähtub kehtestatud õigusraamistikust, mis lisab eelpool toodule ka vajaduse seda raamistikku analüüsida ning vajadusel teha muudatusettepanekuid või töötada välja seadusemuudatuse ettepanekuid.

Elusündmusteenuste arendamine on üks peamistest Digiühiskonna Arengukava 2030 arenguhüpetest, mille vahesihiks on välja arendada 10 elusündmuspõhist teenust aastaks 2025. Varasema töö tulemusena on loodud sündmusteenuste arendus- ja juhtimismudel, arhitektuuri kontseptsioon ja näidisrakendus ning mitmete teenuste tulevikuvisioonid. Lisaks teenustele, mille arendus on juba lähiaastate plaanides, on lisandumas aga pidevalt ka uusi elusündmusteenuste arendusvajadusi.

Avalike teenuste koosvõime loomine

Avalike teenuste korraldus peaks olema ühtne ja läbimõeldud ning avalike teenuste osutamine ja riigi toimimine peaks olema tänu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia nutikale kasutamisele tõhusam, terviklikum, jätkusuutlikum ja avatum. Eesmärk on tõhustada asutuste vahelist koostööd ja luua koosvõimelisi asutuste üleste elu- ja ärisündmusega seotud avalikke teenuseid ning nimetatud teenuste loomiseks luua eeldusi pakkumaks avalikke teenuseid kättesaadavamalt, kasutajakesksemalt, ühtsemalt ja kuluefektiivsemalt.

Kavandatud tellitavad teenused on täpsemalt:

- 1) uuringute ja analüüside korraldamine asutuste üleste teenuste kaardistamiseks;
- 2) asutuste üleste teenuste äri- ja eelanalüüside, prototüüpide ning kasutatavuse analüüside ja testimiste teostamine;
- 3) asutuste üleste elu- ja ärisündmusteenuse arenduste teostamine.

Sündmusteenuste analüüsiga saab tutvuda: <https://pilv.mkm.ee/s/CuhCINW3wIGlhLM>.

IV Teadus- ja arendustegevuse põhialuste järgimine

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium on eelkõige reaalajamajanduse ning eesti.ee ettevõtjale digivärava projektis seadnud eesmärgiks tellitavate uuringute ning eksperimentaalarenduste puhul järgida teadus- ja arendustegevuse põhitingimusi²². Võimalik on, et raamlepingu kehtivusaja jooksul lisandub teadus- ja arendustegevuse põhimõtte järgmise nõue ka teistes raamlepinguga hõlmatud projektides, nt EL ühtse digivärava (Single Digital Gateway, SDG) osas. Kui töö teostamisel on vajalik järgida eespool viidatud teadus- ja arendustegevuse põhitingimusi, siis on see minikonkursi tingimustes märgitud.

²² „Frascati käsiraamat. Teadusuuringuid ja eksperimentaalarendust käsitlevate andmete kogumise ja esitamise suunised“ (2015), 2. peatükk „Teadus- ja arendustegevust kirjeldavad mõisted ja määratlused“, https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2016/11/FrascatiManual2015_2ptk.pdf

Projektides, mis arvestavad teadus- ja arendustegevuse põhialustega, lahenduste loomisel ja tegevuste käigus peetakse seega silmas järgnevat kriteeriume:

- a) **uudsus**, st midagi sellist, mida projektide raames praegu Eestis tehakse, ei ole varasemalt tehtud ning tegevuste käigus luuakse uut teadmist ehk lahendused on uudsed;
- b) **loomingulisus**, st toetudes olemasolevatele teadmistele ning kasutades ka olemasolevaid tehnilisi lahendusi ja süsteeme pannakse need koos toimima uute käsitluste ja ideede loomiseks teenuste ja lahenduste jaoks;
- c) **ettemääratud tulemus**, st ette ei ole täpselt teada, missugune on saavutatav lõpptulemus ning eesmärkide saavutamise kulu. Samuti ei ole teada, kas planeeritud tegevused on ka realses elus teostatavad ja millise tulemuseni planeeritud tegevustes tegelikult jõutakse;
- d) **süsteemilisus**, st tegevus toimub vastavalt koostatud plaanile, nii protsessid kui ka saadud tulemused dokumenteeritakse ning osalevad ka teadustöö tegijad. Kõik loodavad protsessid, teenused ja lahendused on turul täiesti uued, mistõttu kaasatakse regulaarselt teaduskraadiga valdkonnaeksperte, kes aitavad jõuda põhjaliku teadusliku analüüsiga parimate meetodikateni ning aitavad testida loodud meetodikat kõige sobivamal viisil või oskavad teha ettepanekuid, milliseid meetodikaid veel tulevikus katsetada.
- e) **ülekantavus ja/või korratavus**, st tulemused ja nendega seotud uus teadmine peavad olema kättesaadavad ja kasutatavad rakendamise või kordamise eesmärgil teiste projektide käigus, et uuest teadmisest saadav kasu oleks maksimaalne. Tulemus peaks olema lihtsasti kasutatav ka piiriülel, mis tagab selliselt maksimaalse kasu, kuna ettevõtjal on oluliselt aja- ja kuluefektiivsem kasutada samu lahendusi nii Eestis kui mujal. Kõik loodavad meetodikad, uuringud, lahendused ja teenused on tasuta kättesaadavad.

Lisad:

Raamlepingu eseme tehnilise kirjelduse Lisa 1